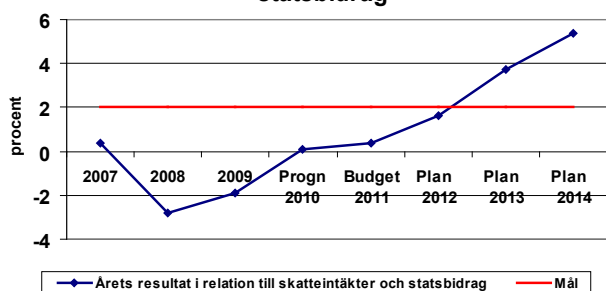

Finansplan

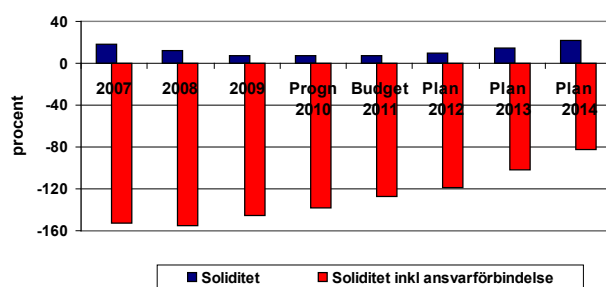
2011-2014
Budget 2011

Landstingets finansiella mål

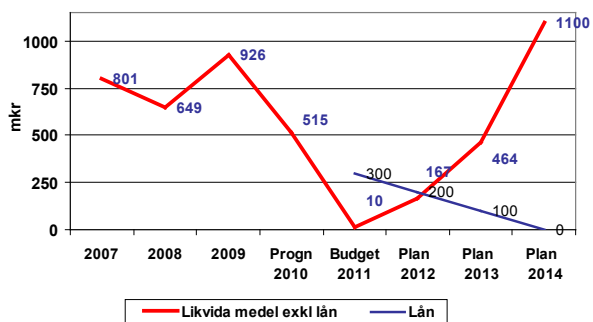
Årets resultat i relation till skatt & statsbidrag

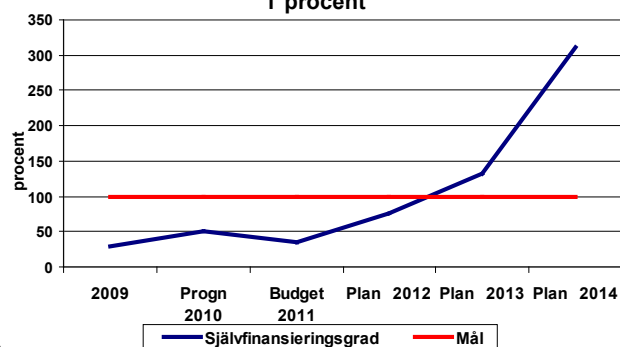
Soliditet

Likvida medel, mkr

Självfinansieringsgrad av investeringarna, i procent

Finansiella mål och nyckeltal

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Finansiella mål						
Resultatet ska vara ett överskott på minst 1-2% i genomsnitt över en fyraårsperiod av skatte- och statsbidragsintäkterna %	-1,9	0,1	0,4	1,6	3,7	5,4
Soliditeten ska öka med mellan 1-3 procentenheter per år, %	7	7	7	10	15	22
Likviditeten ska fortlöpande vara sådan att långsiktigt bestående upplåning inte behöver ske, Mkr	926	515	10	167	464	1100
Den skattefinansierade verksamhetens nettoinvesteringar ska till 100% vara självfinansierade sett över en fyraårsperiod, %	30	50	35	76	132	311
Nyckeltal						
Skatte- och statsbidragsutveckling, %	0,8	3,8	0,7	1,7	2,9	3
Nettokostnadsutveckling, %	0,2	1,8	0	0,3	0,5	0,9
Årets investeringar, Mkr	329	463	734	462	396	213
Självfinansieringsgrad, %	30	50	35	76	132	311
Årets resultat, Mkr	-122	9	26	108	260	391
Årets resultat i relation till skatteintäkter och statsbidrag, %	-1,9	0,1	0,4	1,6	3,7	5,4
Resultat att återställa enligt balanskrav, Mkr	-804	-795	-769	-661	-401	-10
Soliditet, %	7	7	7	10	15	22
Soliditet inkl ansvarsförbindelse, %	-145	-139	-128	-118	-102	-83
Likvida medel, inkl placerade medel, Mkr (exkl lån)	926	515	10	167	464	1100
Lån, Mkr			300	200	100	0
Pensionsmedel, Mkr	70	200	200	250	300	350
Ansvarsförbindelse pensioner intjänad före 1998 inkl löneskatt, Mkr	4 918	4 762	4 850	4 843	4 861	4 880
Pensionsavsättning, förmånsbestämd ålderspension inkl löneskatt, Mkr	1 182	1 287	1 424	1 584	1 761	1 976

Tabell 1. Finansiella mål och nyckeltal.

Innehåll

Inledning.....	4
Regeringens bild av den samhällsekonomiska utvecklingen	5
Ekonomisk översikt Landstinget Dalarna	5
Budget 2011 och plan 2012-2014	5
Ekonomisk strategi	6
Benchmarking	7
Utveckling ekonomistyrning	7
Ekonomiska förutsättningar	8
Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.....	8
Statsbidrag	9
Patientavgifter i sjukvården.....	11
Befolkningsutveckling	12
Landstingsprisindex	12
Arbetsgivaravgifter.....	12
Pensionskostnader.....	12
Patientförsäkring	13
Hälsoval Dalarna.....	13
Trafik.....	13
Långtidsplanerat fastighetsunderhåll	13
Tillskott driftbudget 2011	14
Interna poster	15
Sammanställning över förändringar budget 2011 jämfört med budgetbeslut i LF juni 2010, Mkr	16
Ekonomiska ramar budget 2011	17
Gemensamma nämnder	20
Kostsamverkan Mora	20
Tvätterisamverkan Fredriksbergstväkten	20
Investeringar.....	21
Investeringar i fastigheter	21
Utrustningsinvesteringar	22
Lån	22
Balanskrav	23
Finansiell analys	24
Finansiella mål	25
Resultat	25
Kapacitet	29
Risk – kontroll	30
Budget för 2011 och planer för åren 2012-2014	32
Resultatbudget	32
Balansbudget	33
Finansieringsbudget	34
Driftbudget.....	36
Investeringsbudget	37
Tabellförteckning	39

Inledning

Landstingsfullmäktige fastställde i juni 2010 landstingsplan och finansplan 2011-2014. Inför fullmäktige i november 2010 görs en översyn och korrigerings av budget och plan utifrån nya kända förutsättningar, bl a nya prognoser på utveckling av skatteunderlag . I finansplanen, som är en del av landstingsplanen, anges de övergripande ekonomiska förhållandena för perioden 2011-2014. Budgeten innehåller även beslut om ekonomiska ramar för styrelser och nämnder.

Prognos 2010, exkl skatteprognos, som redovisas i finansplanen är upprättad per augusti månads utfall. Prognos på skatteutfall är enligt Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos i oktober.

Budget 2011 och plan 2012-2014

Regeringens bild av den samhällsekonomiska utvecklingen

Regeringen konstaterar att den svenska ekonomin fortfarande befinner sig i lågkonjunktur med lågt resursutnyttjande och hög arbetslöshet. Men att återhämtning sker på bred front. Svensk ekonomi har utvecklats oväntat starkt den senaste tiden. Framåtblickande indikatorer tyder på en fortsatt stark och bred återhämtning under 2010. I takt med att efterfrågan och produktionen stiger de kommande åren fortsätter sysselsättningen och antalet timmar att öka, framförallt i tjänstesektorn. Sammantaget bedömer regeringen att antalet sysselsatta ökar med cirka 220 000 personer mellan 2010 och 2014.

Trots att utvecklingen blivit alltmer positiv råder det fortfarande stor osäkerhet om hur konjunkturen kommer att utvecklas framöver. Stora statsfinansiella problem i omvärlden kan få effekt på konjunkturen. Kommunsektorn förväntas klara balanskravet för samtliga år i regeringens prognos. År 2009 redovisade sektorn ett resultat på 13 miljarder kronor. För 2010 beräknas resultatet förbättras ytterligare. Till stor del beror det på de tillfälliga statsbidragen. Kostnaderna bedöms också utvecklas svagt under 2010. För 2011 sker en försämring när större delen av de tillfälliga bidragen upphör. Målet om god ekonomisk hushållning förväntas nås under 2010, men inte under resten av prognosperioden.

Ekonomisk översikt Landstinget Dalarna

Landstinget Dalarna påverkas av hur samhälls ekonomin utvecklas. För år 2009 redovisade landstinget ett negativt resultat med 122 mkr. Landstinget har från år 2000, då balanskravet infördes, totalt ett underskott på drygt 800 mkr att återställa. Resultatet 2009 blev bättre än de prognoser som presenterades under hösten. Under december månad kom beslut om avgiftsbefrielse för avtalsförsäkringar, ny positivare prognos på skatteintäkterna samt omvärdering av omfattningen av vaccinationer för den nya influensan. Största avvikelserna mot budget, -220 mkr, var inom hälso- och sjukvårdens verksamheter.

Åren 2007 och 2008 låg nettokostnadsökningarna på ca 7 procent per år. Under 2009 var nettokostnadsökningen i löpande priser 0,2 procent. Det motsvarar i fasta priser en minskning med 1,7 procent. Landstinget Dalarna hade 2009 den lägsta kostnadsutvecklingen bland landstingen.

Den ekonomiska situationen för Landstinget Dalarna 2010 pekar i augusti, tillsammans med SKL:s skatteprognos från oktober, mot ett resultat som på totalnivå är plus 9 mkr. Avvikelser mot budget återfinns inom hälso- och sjukvårdsverksamheten som räknar med ett underskott på ca 110 mkr. Hälso- och sjukvårdens budget 2010 förutsätter kostnadsminskningar med 160 mkr varav 110 mkr härrör från för hög kostnadsnivå (underskott) 2009. För skatteintäkter och utjämningsbidrag är avvikelserna mot budget positiv och visar plus 102 mkr.

Tabell 2. Nyckeltal svensk ekonomi – procentuell förändring.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BNP	-5,0	4,5	3,7	3,8	3,3	2,9
Arbetade timmar	-2,6	1,9	1,1	1,4	1,5	1,3
Sysselsatta	-2,1	1,0	1,1	1,2	1,3	1,2
Arbetslöshet	8,3	8,4	8,0	7,4	6,7	6,0

Ekonomisk strategi

Handlingsplan för ekonomi i balans

Den ekonomiska strategin är präglad av att få ner kostnadsnivån under de närmaste åren och det kommer att ske både med stora besparingskrav och med proaktiva satsningar. Målsättningen är att landstinget ska spara 520 mkr fram till 2014.

Landstinget Dalarna har sedan införandet av balanskravet 2000 haft stora svårigheter att hantera kostnadsutvecklingen. Detta har lett till ett samlat underskott på 804 mkr till 2009. Med de krav på kostnadsminskningar som ingår i planen, 130 mkr per år, kommer hela underskottet, så när som på 10 mkr, att kunna återställas inom planperioden.

Landstingets handlingsplan för ekonomi i balans innehåller ett spektrum av initiativ och åtgärder, med i första hand fokus på 2011, men även med ett mera långsiktigt tidsperspektiv.

Handlingsplanen innehåller främst åtgärder som innebär förbättrad effektivitet och/eller reducerad kostnad. Detta innebär att handlingsplanen bidrar till såväl balanserad ekonomi som ökad vårdproduktion. Planen innehåller också flera initiativ som förenklar administrativa rutiner och därmed förstärker fokus på sjukvårdens kärnverksamhet.

Genomförandet av handlingsplanen innebär både strategiska vägval och prioriteringar. Förverkligandet av planen förutsätter ett strukturerat arbetssätt och en noggrann uppföljning av vidtagna åtgärder

Handlingsplanen för 2011 innehåller åtgärder som motsvarar totalt 130 Mkr, med en översiktlig fördelning inom följande områden:

Tabell 3. Fördelning åtgärder 2011.

Hälso- och sjukvård	60 Mkr
Administration	20 Mkr
Övrigt	40 Mkr
Intäkter	10 Mkr

Inom "Hälso- och sjukvård" innehåller planen en omfattande åtgärdslista som innefattar eller berör områden som läkemedel, högspecialiserad vård, hjälpmedel, vårdgaranti/valfrihet, vårdplatser, samt systematisk översyn av kostnader inom hälsovalskonceptet.

Inom "Administration" innehåller åtgärds paketet områden som resor och leasingbilar, lönebildning, samt bemanningsreduktion i samband med samlad administrativ stödfunktion.

Inom "Övrigt" berör planen områden som sjukresor, avtal och inköpsrutiner, samt effektiviseringar inom landstingsservice.

Inom "Intäkter" ingår bl.a. utökat statsbidrag i samband med högre vårdgarantiuppfyllelse, samt högre intäkter inom rättspsykiatri genom förnyad och förstärkt regional samverkan.

Tabell 4. Kostnadsminskningar 2011-2014.

(Mkr)	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014	Summa 2011-14
Kostnadsminskningar utanför ram	-100				-100
Ramjusteringar:					
Hälso- och sjukvård samt adm m m 2011	-30				-30
Hälso- och sjukvård samt adm m m 2012		-130			-130
Hälso- och sjukvård samt adm m m 2013			-130		-130
Hälso- och sjukvård samt adm m m 2014				-130	-130
Summa	-130	-130	-130	-130	-520

Benchmarking

(Jämförelser mot andra landsting)

Landstinget medverkar i ett antal jämförelser inom hälso- och sjukvårdssektorn nationellt och mot andra landsting. Detta bland annat via öppna jämförelser, SKL:s sammanställningar och nätverket Nysam.

Jämförelserna visar på att landstinget Dalarnas haft en kostnadsutveckling som varit högre än genomsnittet under ett antal år. För 2009 förändrades detta till en kostnadsutveckling som var lägst i riket vilket visar på effekter av gjorda besparingsåtgärder. Landstinget Dalarna har dock jämförelsevis fortsatt hög kostnadsnivå både nationellt och mot jämförbara landsting. I Nysam-samarbetet finns möjlighet att se kostnadsutvecklingen i jämförbara landsting, övergripande men även ner på specialistnivå både inom produktion och ekonomi.

Ytterligare möjligheter till nationella jämförelser skapas genom införandet av DRG, DiagnosRelaterade Grupper och KPP, Kostnad Per Patient. Med de goda möjligheter till jämförelser som finns måste landstingets verksamheter på alla nivåer arbeta mer aktivt med jämförande analyser i ett lärande hur andra landsting och deras verksamheter arbetar med effektiviseringar. Detta gäller såväl aktiviteter, resurser, produktivitet som medicinsk praxis. Nysams rapporter inom hälso- och sjukvården utgör ett bra underlag för detta arbete.

Utveckling ekonomistyrning

Utvecklingen av metoder för uppföljning så att en kostnadseffektivare verksamhet kan uppnås måste fortsätta. Det är därför viktigt att landstinget som komplement till den mer traditionella ekonomistyrningen utvecklar metoder för ekonomisk uppföljning på sjukdomsgrupps- och patientnivå. Kunskap om kostnaderna för diagnos- och sjukdomsgrupper ökar möjligheterna att bedöma kostnadseffektiviteten.

Diagnosrelaterade grupper (DRG) som beskrivningsinstrument tillsammans med patientrelaterade kostnadsredovisning (KPP) syftar till detta. DRG är infört och införande av KPP inom den somatiska vården pågår för närvarande. Landstinget följer därmed den nationella utvecklingen vilket skapar bättre förutsättningar för jämförelser på nationell nivå.

För 2011 kommer produktionskraven på främst Hälso- och sjukvården att förtydligas och på ett mer tydligt sätt kopplas mot ekonomin. Produktionskraven utgår ifrån att vi ska klara av att hålla vårdgarantin. Ett utvecklingsarbete kring förbättrad produktionsplanering har genomförts och implementering sker successivt mot verksamheterna, för 2011 gäller det i första hand de opererande specialiteterna.

Ekonomi- och HR-enheterna har bildat en PEKOnomi-grupp med uppdrag att utveckla och stärka analys och kontroll inom det personalekonomiska området som i sin tur utgör den största delen av vår kostnadsmassa.

Ekonomiska förutsättningar

Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

I budget 2011 och plan 2012-2014 har skatteintäkterna beräknats utifrån oförändrad utdebitering på 10,89 kronor per skattekrona. Medelutdebiteringen 2010 i landet är 10,87. Prognosen över landstingets skatteunderlag utgår från de antaganden som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har redovisat i oktober i EkonomiNytt nr 13/2010.

Skatteunderlaget växte med över fem procent år 2008. Det var framförallt resultatet av stora löneökningar på en het arbetsmarknad i högkonjunktens slutfas. Finanskrisen, med tvärstopp för export och investeringar, ledde under vintern 2008-2009 till en omfattande sysselsättningsnedgång i framförallt industrin. Som en konsekvens av den mycket svaga sysselsättningsutvecklingen under slutet av 2008 och 2009 dämpades skatteunderlagstillväxten markant 2009. Som en följd av det svaga arbetsmarknadsläget blev dessutom löneökningstakten betydligt lägre än året innan.

SKL gör bedömningen att, efter den svaga ökningen av skatteunderlaget 2009-2010, så tilltar ökningstakten de närmaste åren, se tabell nedan. Men det är först i slutet av perioden, 2013, som skatteunderlaget växer i ungefär samma takt som genomsnittet hittills under 2000-talet.

Regeringen har fastställt uppräkningsfaktorerna för 2010 och 2011 till 1,9 respektive 1,1 i enlighet med budgetpropositionens prognos. Regeringen räknar med en ökning av skatteunderlaget med 13,6 procent under perioden 2009-2013. Det är 0,4 procentenheter lägre än SKL:s prognos som ligger till grund för skatteintäkterna i landstingets budget och planförslag.

Regeringen gör bedömningen att höjningen av grundavdraget för pensionärer år 2011 medför att skatteintäkterna minskar med 2,6 miljarder för landstingen. För att reformen ska vara neutral så tillförs anslaget för kommunalekonomisk utjämning motsvarande belopp.

Även inkomstutjämning, kostnadsutjämning och regleringsbidrag/-avgift tas upp med de belopp som redovisas i SKL:s planeringsförutsättningar från oktober.

Anslaget för kommunalekonomisk utjämning tillförs tillfälligt 900 miljoner under 2011 som ett obundet tillskott. För Landstinget Dalarna innebär det ett tillskott på cirka 27 miljoner. Det tillfälliga konjunkturstödet 2010, som för Landstinget Dalarna innebär 115 mkr i ökade intäkter, upphör efter år 2010. Även tillskottet på 1,2 miljarder till landstingssektorn i generella statsbidrag var tillfälligt under 2010. Från och med 2011 höjs nivån på det generella statsbidraget med 1,5 miljarder i enlighet med 2009 års vårproposition. Höjningen motsvarar ca 44 mkr för Landstinget Dalarna

Tabell 5. Skatteunderlagsprognoser, procentuell förändring.

(procent)	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
SKL, oktober 2010	1,5	1,8	1,6	3,9	4,4	14,0
Regeringens BP, okt 2010	1,5	1,9	1,1	4,0	4,5	13,6
SKL, april 2010	1,5	1,4	2,4	4,0	4,5	14,5

Avgiften eller bidraget till kostnadsutjämnings är skillnaden mellan landstingets så kallade strukturkostnad och den genomsnittliga strukturkostnaden för riket. Den preliminära avgiften 2011 för Landstinget

Dalarna är 333 kr per invånare. Till skillnad från tidigare år är det ett positivt utfall i förhållande till föregående år. Avgiften beräknas minska med 18 kronor per invånare, motsvarande cirka 5 mkr.

Tabell 6. Skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämnings.

(Mkr)	Bokslut 2009	Budget 2010	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Landstingsskatt	5 111	4 926	4 926	5 052	5 228	5 414	5 631
Avräkning 2008	22						
Avräkning 2009	-170		15				
Avräkning 2010		-23	86				
Avräkning 2011				24			
Inkomstutjämnings	743	745	731	737	769	802	814
Regleringsbidrag	32	124	120	222	174	151	131
Kostnadsutjämnings	-70	-93	-97	-92	-93	-93	-93
Statsbidrag för läkemedel	695	720	702	717	717	717	717
Tillfälligt konjunkturstöd		115	115				
Stb minskad sjukskrivning	30	28	28	20			
Summa	6 393	6 542	6 626	6 680	6 795	6 991	7 200
Förändring i % jmf föreg år	0,8	2,3	3,6	0,8	1,7	2,9	3,0

Statsbidrag

Läkemedel

Nuvarande överenskommelse om statens ersättning till landstingen för kostnader för läkemedelsförmånen avser perioden 2009-2010. Statsbidraget uppgår till 23,2 miljarder för 2010. Innevarande överenskommelse innehåller en vinst- och förlustfördelningsmodell, vilken innebär att om det verkliga utfallet för förmåns- och rekvisitionsläkemedel hamnar 3 procent över respektive under avtalets prognosvärden så delar staten och landstingen på det överskjutande eller minskande beloppet. SKL:s prognos på läkemedelskostnaderna, som presenteras i ekonominytt nr 10/2010, understiger statsbidraget och innebär därför en återbetalning av statsbidrag. För Landstinget Dalarna är prognosen på återbetalning 18 mkr. För 2011 och framåt pågår förhandlingar och inget avtal finns ännu. Regeringen anger som beräknat anslag i budgetpropositionen oförändrat belopp, 23,2 mdr per år, i avvaktan på förhandling. I landstingets budget och plan 2011-2014 upptas statsbidraget till samma belopp som erhöles 2010, utan hänsyn till eventuell återbetalning, 717 mkr per år.

Sjukskrivningsmiljard

För att stimulera hälso- och sjukvården att aktivt

medverka till att utveckla sjukskrivningsprocessen har regeringen sedan 2006 avsatt 1 miljard årligen till den s k sjukvårdsmiljarden. En överenskommelse har träffats mellan Sveriges Kommuner och Landsting och regeringen om fortsatta satsningar åren 2010 och 2011 och som kan ge som mest två miljarder till landstingen. Modellen för utbetalning består av två separata delar. Den ena delen, 500 mkr, är kopplad till konkreta åtgärder. Åtgärder är bl a att landstingen ska ta fram ledningssystem, att förbättra kvaliteten på medicinska underlagen, sjukintygen, samt att landstingen under 2010 förbereder och under 2011 kan skicka sjukintyg till försäkringskassan elektroniskt. Den andra delen av modellen är en rörlig del som fördelas utifrån hur mycket sjukfrånvaron har minskat i landstingsområdet. I budgeten för 2011 upptas intäkter/statsbidrag med 20 mkr och 10 mkr som kostnad för arbetet med att uppnå målen i överenskommelsen.

Kömiljard

Under år 2009 träffade regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting en överenskommelse om en långsiktig resultatbaserad satsning för att förbättra patienters tillgänglighet till hälso- och sjukvård. Överenskommelsen omfattar en miljard kronor per år under perioden 2010-2012. De landsting som uppnår

de i överenskommelsen uppställda kraven om uppfyllande av vårdgarantin får ta del av medlen. Fördelning av medel görs enbart till landsting som klarar av att ge antingen 80 procent eller 90 procent av patienterna ett besök hos specialistläkare inom högst tre månader samt, om nödvändigt, behandling inom ytterligare tre månader. Fr o m april 2010 kommer både ordinarie köer och köer för så kallat frivilligt väntande att räknas in i den statistik som utgör grund för fördelning av medlen. I landstingets budget 2011 tas 27 mkr upp som intäkt/statsbidrag och 24 mkr som kostnad för att nå målen.

Förstärkt vårdgaranti BUP

Överenskommelsen om ökad tillgänglighet gäller även en förstärkt vårdgaranti för insatser till barn och unga med psykisk ohälsa. Målet med denna satsning är att öka tillgängligheten inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien och att alla landsting, utöver de grundläggande kraven i den nationella vårdgarantin, senast 2011, ska kunna erbjuda tid för bedömning inom högst 30 dagar och därefter beslutad fördjupad utredning/behandling inom högst 30 dagar. Under 2010 fördelas 107 mkr mellan de landsting som når målet att minst 90 procent av patienterna har väntat 30 dagar eller kortare på ett första besök och 107 mkr fördelas mellan de landsting som når målet att 90 procent har väntat 60 dagar eller kortare på beslutad fördjupad utredning/behandling. Landstingets prognos 2010 är att klara målen och därmed intäkter med 6,5 mkr. I budget 2011 beräknas statsbidragsintäkter med 7 mkr.

Rehabiliteringsgarantin

Staten avsätter medel för rehabiliteringsgarantin för 2009 med 600 mkr och för 2010 och 2011 med 1 miljard kronor per år. Rehabiliteringsgarantin gäller för evidensbaserade och medicinska rehabiliteringsinsatser i syfte att åstadkomma en återgång i arbete. I budgeten

för 2011 upptas statsbidrag med 28 mkr och kostnader för rehabiliteringsinsatser med 20 mkr.

Ökad patientsäkerhet

För att förbättra patientsäkerheten inför regeringen ett årligt stimulansbidrag. Bidraget uppgår till 500 mkr 2011 och 675 mkr per år 2012-2014 och ska fördelas till landstingen utifrån uppnådda resultat. I dagsläget finns inga indikationer på fördelningsprinciper framtagna och har därför inte upptagits i landstingets budget och plan.

Sammanhållen vård och omsorg för äldre

Regeringen avser att genomföra en särskild satsning på att effektivisera användandet av resurser så att vården och omsorgen i större grad utgår från patientens behov samt organiseras effektivare. Satsningen ska premiera resultat så att lokala lösningar anpassade till förutsättningar i respektive landsting och kommun kan växa fram. För år 2011 avsätts 150 mkr, för 2012 1 miljard och för åren 2013-2014 1,3 miljarder per år. Avsättningen avser både kommuner och landsting. I avvaktan på eventuella insatser i landstinget har bidrag inte tagits upp i budget.

HPV-vaccin

Vaccin mot livmoderhalscancer, HPV-vaccination, ingår i barnvaccinationsprogrammet från och med 2010. Statsbidrag för HPV-vaccin ingår i det kommunalekonomiska utjämningsbidraget. I landstingets budget är 2,8 mkr budgeterat för vaccinationskostnader.

LSS

Statsbidrag för LSS råd och stöd uppgår till 94 mkr 2010 varav ca 2,7 till Landstinget Dalarna. Storleken på statsbidraget 2011 är ännu inte känt och budgeten ligger oförändrad, 2,7 mkr.

Tabell 7. Statsbidrag.

(Mkr)	Budget 2010	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Läkemedel	720	702	717	717	717	717
Minskad sjukskrivning, sjukskrivningsmiljard	28	28	20			
Ökad tillgänglighet, kömiljard	27	23	27			
Psykiatri, utökad vårdgaranti barn och unga		7	7			
Rehabiliteringsgaranti	30	42 ¹	28			
LSS, råd och stöd	2,6	2,7	2,7			

¹Statsbidrag 12 mkr avser kvartal 4/2009

Patientavgifter i sjukvården

Patientavgifterna föreslås vara oförändrade under budget- och planperioden jämfört med gällande avgifter 2010

Barn och ungdomar som ej fyllt 20 år har rätt till avgiftsfri hälso- och sjukvård. Avgiftsfriheten gäller inte åtgärder som omfattas av Gula taxan.

Tabell 8. Patientavgifter.

(kr)	Budget 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Sluten vård	80	80	80	80	80
Läkarbesök i primärvård ¹	125	125	125	125	125
Läkarbesök i länssjukvård ²	250	250	250	250	250
Läkarbesök i länssjukvård, första besök efter remiss från primärvård ²	250	250	250	250	250
Sjukvårdande behandling ³	80	80	80	80	80
Besök röntgen ³	80	80	80	80	80
Besök distriktssköterska/sjuksköterska i primärvården ³	80	80	80	80	80

¹personer som fyllt 65 år 65 kr

²personer som fyllt 65 år 125 kr

³personer som fyllt 65 år 60 kr

Tabell 9. Egenavgifter och ersättningar.

(kr)	Budget 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Sittande och liggande med taxi/lättambulans	100	100	100	100	100
Ersättning för resa med egen bil, kr/mil ¹	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50
Sjukresa med buss och tåg	0	0	0	0	0
Sjukresa med flyg	100	100	100	100	100
Landstingets sjukreselinje	0	0	0	0	0

¹ För den del av resan som överstiger 55 km enkel väg.

Befolkningsutveckling

Prognosen för befolkningsutvecklingen är enligt SKL:s planeringsförutsättningar från oktober 2010. För Dalarna antas invånarantalet öka med ca 900 personer 2012 jämfört med 2009. Befolkningsutvecklingen har betydelse för landstingets intäkter genom att bidrag för kommunalekonomisk utjämning baseras på invånarantal. Förändring med 1 000 invånare motsvarar ca 19 mkr i intäkter..

Tabell 10. Befolkningsutveckling.

	2009	2010	2011	2012	2013
Antal invånare 1 nov resp år	276 415	276 884	277 197	277 297	277 297

Landstingsprisindex

I landstingsprisindex (LPI) ger Sveriges Kommuner och Landsting sin bedömning av landstingens prisutveckling. Den prognos på LPI som SKL presenterade i våras och som låg till grund för budgetbeslutet i juni var lägre för 2011 (1,4%) och högre för 2012 och 2013 (2,8%) än prognosen i september, ekonominytt nr 11/2010. Den senare prognosen är att LPI ökar med 1,7 procent 2011 och 2,1 respektive 2,3 procent 2012 och 2013. Landstingets budget- och plan har justerats med dessa antaganden. Bedömningarna bygger på samma antaganden om samhällsekonomi som beskrivs ovan.

Tabell 11. LPI, årlig procentuell förändring

(procent)	2010	2011	2012	2013
Landstingsprisindex inkl läkemedel	2,5	1,7	2,1	2,3
– Timlön	2,7	2,3	2,8	3,3
– Sociala avgifter	5,8	2,9	3,7	3,3
– Läkemedel	-0,5	-0,9	-0,9	-0,9
– Förbrukning	1,5	1,3	1,5	1,7
Landstingsprisindex exkl läkemedel	3,0	2,1	2,6	2,9

Tabell 12. Pensionskostnader och ansvarförbindelse.

(Mkr)	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Pensionskostnader inkl finansiell kostnad och särskild löneskatt	455	512	555	599	671
Pensionsavsättning inkl särskild löneskatt	1 287	1 424	1 584	1 761	1 976
Ansvarförbindelsen	4 762	4 850	4 843	4 861	4 880

SKL:s prognos omfattar åren 2010-2013. I landstingets plan för 2014 beräknas prisförändringar med samma procentsatser som för 2013.

Arbetsgivaravgifter

Arbetsgivaravgifterna i budget 2011 är beräknade med 42,65 procent av lönesumman, varav arbetsgivaravgiften enligt lag är 31,42 procent, premierna för avtalsförsäkringar 0,73 procent och pålägget för pensioner inkl löneskatt 10,5 procent.

I 2010 års budgetramar var arbetsgivaravgiften beräknad med 43,3 procent. I budgetbeslutet i juni var avgiften 42,15 procent och ramarna justerades med minskningen 1,15 procentenheter. Ökningen från 42,15 i juni till 42,65 avser pålägget för pensioner som ökat till 10,5 procent enligt SKL:s rekommendation i ekonominytt nr 11/2010. Detta förklarar även ökningen av landstingsprisindex.

Pensionskostnader

Pensionskostnaderna baseras på prognos från KPA i augusti 2010. Den lagstadgade blandmodellen detaljreglerar redovisningen av pensioner i kommuner och landsting och innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas inom linjen som en ansvarförbindelse. Redovisning inom linjen innebär att skulden endast finns beskriven som en notering under balansräkningen och att skuldökningen inte ingår i verksamhetens kostnader.

Patientförsäkring

Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag (LÖF)

För närvarande pågår en utredning om framtida finansiering av LÖF. Utredningens huvudalternativ är att landstingens skuld till LÖF ska ersättas med reverser som är räntebelagda och att skulden från utgången av 2009 inte ska öka. Det innebär att landstingen från 2010 kostnadsfritt kommer att belastas med en premie och ränta på reversen men däremot ingen skuldökning. Totalt förväntas kostnaden bli ungefär densamma som i dagens modell. För åren 2011 och 2012 kommer landstingen dock att få en högre kostnad till följd av att LÖF tar ut en premie och ränta på fordran samt att försäkringsbolagets skuld fortsätter att öka. Hänsyn har tagits till kostnadsökningen i budget och plan med ca 6 mkr per år 2011 och 2012.

Hälsoval Dalarna

I februari 2009 beslutade riksdagen att vårdval (i Dalarna Hälsoval) skulle införas i alla landsting senast 1 januari 2010. Fullmäktige beslutade 15-16 juni 2009 om modell för vårdvalssystem i primärvård, Hälsoval Dalarna, att gälla fr o m 1 januari 2010. Regeringens syfte med vårdval är att bredda vårdutbudet, förbättra kvalitet och tillgänglighet och därmed öka förtroendet för primärvården, ge större frihet och ökat lokalt ansvar för vårdgivare oavsett driftsform samt skapa tydligare konkurrens mellan vårdgivare.

Dalarnas invånare har rätt att välja vårdcentral, privat eller offentlig, i Dalarna. Alla vårdgivare som uppfyller landstingets krav har rätt att etablera verksamhet med offentlig ersättning. Ersättningen till vårdgivarna/vårdcentralerna följer invånarnas val av vårdgivare enligt ett listningssystem. Under hösten 2010 startade tre externa entreprenörer vårdcentral i Borlänge, Falun och Hedemora. Ramen för den totala hälsovalsersättningen påverkas inte i och med att privata aktörer tillkommer. Det som sker är att ersättningen från beställarkansliet omfördelas mellan landstingets vårdcentraler och de privata vårdenheterna. Det är nödvändigt att det inom landstinget finns beredskap för att möta de förändringar som uppstår när privata vårdgivare etableras.

Omslutningen för hälsoval, hälsovalsersättningen, 2011 är beräknad till 1 108 000 tkr. I förhållande till 2010 års ram har uppräknings gjorts med landstingsprisindex, 1,7%. Ramen har tillförts 10 mkr genom omDispositionering från avsatta medel för justeringar av kapitation/ACG.

Vidare har justering gjorts för sänkt arbetsgivaravgift motsvarande 4 700 tkr. Arbetsgivaravgiften 2011 är beräknad till 42,65 procent.

Modellen inkl ersättningssystem finns beskriven i rapport Hälsoval Dalarna och i Förfrågningsunderlag med förutsättningar att bedriva vårdverksamhet inom Landstinget Dalarnas primärvård.

Trafik

Tågtrafikens kostnader kommer att öka under de närmsta åren p.g.a. minskade statsbidrag. Enligt avtalet mellan Rikstrafiken och Tåg i Bergslagen (TiB) sker en reducering av bidraget till TiB med 18 mkr under perioden juni 2009 till december 2011 då nuvarande avtal upphör. Avtalsförhandlingar med Rikstrafiken pågår om en fortsatt insats i TiB. I Rikstrafikens förslag till fortsatt insats i TiB sänks det årliga bidraget med 12 mkr fr.o.m. 2012. Åtgärder kommer att krävas för att försöka balansera bidragsminskningen med ökade trafikintäkter. I annat fall kan det innebära ett ökat underskott med nästan 4 mkr för tågtrafiken i Dalarna från 2012.

Långtidsplanerat fastighetsunderhåll

Långtidsplanerat fastighetsunderhåll är underhållsinsatser som utförs med längre periodicitet än ett år och syftar till att återställa en byggnadsdels funktion. Underhållsinsatserna återkommer med regelbundna intervaller och kan förutses och planeras. Det är av stor vikt att underhållsinsatserna så långt möjligt samplaneras med de verksamhets- och fastighetsinvesteringar som aktualiseras i sjukvården.

Bruttokostnaden för planerat fastighetsunderhåll, dvs före eventuella bidrag uppgår enligt plan för 2011 till 50 mkr, vilket motsvarar 100 kr/kvm BTA.

Som en del av "handlingsprogram för att minska kostnaderna 2010-2013", som landstingsstyrelsen godkände i september 2009, sänks nivån för planerat underhåll till 50 mkr 2010 och även efterföljande år i planperioden. Detta innebär att 100 kr/kvm BTA blir riktnivå för planerat fastighetsunderhåll kommande planperiod.

Tillskott driftbudget 2011

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdsbudgeten för 2011 har tillförts 3 mkr för utökad verksamhet vid överviktsenheten Skönvikt, Säter där verksamheten har fått en betydligt högre värdefterfrågan än förväntat och därmed en oacceptabel väntesituation. Vidare tillförs 2 mkr till ambulansverksamheten för täckning av ökade kostnader för 1 dygnsbil i Norra-Västra Dalarna.

Hälso- och sjukvårdsramen föreslås utökas med 13 mkr varav 5 mkr för utökat antal AT-läkare, 6 mkr för förstärkning av jourlinjer och övrig bemanning vid akutmottagningarna i Falun, Avesta och Ludvika samt 2 mkr till ny vårdavdelning inom psykiatri i Säter.

Från hälsovalskansliet flyttas 9,4 mkr till hälso- och sjukvårdsramen. Omdisponeringen avser diverse anslag som ligger utanför hälsovalsersättningen, bland annat ungdomsmottagningar, fjällläkarmottagningar och läkarmedverkan i hemsjukvård.

Hälsovalsersättning

Utöver justeringar för löne- och prisförändringar har hälsovalsersättningen tillförts 10 mkr. Införandet av hälsoval innebar att f d närsjukvårdens budget fördelades mellan hälsoval och övrig primärvård. I samband med fördelningen avsattes medel för eventuell justering av kapitering/ACG. För att förstärka och förbättra fördelningen i gränsdragning mellan hälsoval, övrig primärvård och kapitation/ACG föreslås att 10 mkr omdisponeras från de avsatta medlen till hälsovalsersättningen.

Kultur

Till kulturverksamheten ges utökat driftbidrag med 500 tkr bl a för att täcka kostnader för de förändrade arbetsformer som arbetet med förändrat kulturstöd från staten och den nya samverkansmodellen innebär samt för medfinansiering av EU-projekt där Film i Dalarna medverkar.

Lån till Dalarnas Museum upptas i budget 2011 med 400 tkr för arbetsmiljöförbättrande åtgärder i museets äldsta tjänstelokaler i form av åtgärder i ventilationen och till Dalateatern med 600 tkr för investering i hårdvara som möjliggör digital överföring av föreställningar till orter med mottagningskapacitet, t ex Idre, Smedjebacken, Vansbro. Investeringen är ett led i ett utvecklingsprojekt som pågår mellan Kungliga Teknis-

ka Högskolan och Dalateatern i syfte att öka tillgängligheten av större teaterproduktioner.

Skola

Under 2010 startar ombyggnation av två elevhem vid Mora folkhögskola. Lokalerna är i stort behov av renovering då ingen större renovering gjorts sedan elevhemmen byggdes på 60-talet. Även om hyreskostnaden för de boende höjs så innebär ombyggnaden ökade hyreskostnader för skolan med ca 500 tkr per år. Skolnämndens budgetram för 2011 tillförs 500 tkr. Bidragsgivning

Bidragsgivning

ALMI Dalarna är ett av ALMI-koncernens mest framgångsrika dotterbolag. Landstinget Dalarna och länets kommuner ger idag mindre ekonomiska resurser till sitt ALMI-bolag än övriga regioner. Genom att öka anslaget med 300 tkr minskar vi nu det gapet och stärker stödet till Dalarnas små och medelstora företag. Ett ökat anslag från Dalarna ger motsvarande höjning från staten.

Fastighetsnämnd

För fastighetsnämnden budgeteras oförändrat avkastningskrav jämfört med 2010, d v s 20,3 mkr.

Politiker

Anslaget för partistöd har varit oförändrat sedan år 2007. I budgeten för 2011 föreslås en utökning av partistödet med ca 800 tkr, motsvarande en årlig uppräknings med 2 % för 2008-2011.

Patientnämnd

Patientnämnden föreslås få ett tillskott med 675 tkr för att täcka kostnader för anställning av 1 handläggare på grund av utökad verksamhet samt för utökning av presidiet i enlighet med fullmäktiges beslut i juni. En ny patientsäkerhetslag träder i kraft 2011-01-01 som bl a innebär utökade informationsinsatser till verksamheterna och ett närmare samarbete med Socialstyrelsen. Under de senaste åren har antalet ärenden till Patientnämnden stadigt ökat. Från 850 år 2007 till ca 1200 i år.

Övrigt landstingsgemensamt

Pensionskostnader har budgeterats i enlighet med KPA:s prognos från augusti 2010. Jämfört med KPA:s prognos från april ökar kostnaderna 2011 med ca 43 mkr varav 4 mkr i ökade räntekostnader. Det allmänna pensionssystemet är underfinansierat vilket har lett till att den så kallade bromsen slog till 2010. Den kom-

munala kompletteringspensionen kommer att öka med mer än index då kommunerna garanterar en total pensionsnivå, inkl allmän pension. När det sker försämringar i den allmänna pensionen är det kommunen som genom denna utfästelse står risken och får skjuta till medel. Kostnaden för bromsen förväntas bli högre 2011 jämfört med förra prognosen. Även kostnaderna för den förmånsbestämda ålderspensionen förväntas bli högre än tidigare prognos.

För omställningsarbete kopplat till besparingskraven 2011-2014 budgeteras 30 mkr per år. Medlen budgeteras centralt och tas i anspråk efter särskild prövning.

Interna poster

För interna mellanhavanden i landstinget förutsätts eventuella kostnadsökningar hållas inom den generella uppräknings i budget 2011, d v s 1,7 procent, under förutsättning att inga andra överenskommelser eller åtgärdsprogram gäller. Internräntan 2011 beräknas med 4,3 procent enligt SKLs rekommendation. Internräntan på fastighetsinvesteringar beräknas med ett genomsnitt av räntan på statsobligationer de senaste 10 åren, 4,12 procent.

Sammanställning över förändringar budget 2011 jämfört med budgetbeslut i LF juni 2010, Mkr

Resultat 2011 (LF juni 2010)	20
Intäkter	
– skatteintäkter inkl utjämning	98
– statsbidrag rehabiliteringsgarantin	28
– statsbidrag sjukskrivningsmiljard	-8
Kostnader	
– pensionskostnader	-43
– omställningskostnader	-30
– rehabiliteringsgarantin	-20
– sjukskrivningsmiljard	4
– utökat antal AT-läkare	-5
– akutmott (Avesta, Falun och Ludvika)	-6
– ny psykiatriavd, Säter	-2
– prisindex	-3
– partistöd (indexregl 2008-2011)	-0,8
– patientnämnden, utökad verksamhet	-0,7
– fastighetsnämnden, justerat avkastningskrav	3
– räntekostnader	-9
Nytt resultat 2011	26

Tabell 13. Sammanställning över förändringar budget 2011 jämfört med budgetbeslut i LF juni 2010, Mkr.

Ekonomiska ramar budget 2011

Utgångsläget för budget 2011 är i princip budgetramarna 2010 uppräknade med 1,7 procent för löne- och prisökningar. För den sänkta arbetsgivaravgiften, jämfört med budget 2010, har ramarna minskats med

motsvarande 1,15 procent av lönekostnaderna. Förändringarna i budget 2011 jämfört med budget 2010 framgår av tabellen nedan.

(Tkr)	Noter	Budget 2010	Budget 2011
Landstingstyrelsen			
– Hälso- och sjukvård	1	4 577 260	4 628 000
– Hälsoval	2	1 084 190	1 108 000
– Huvudkontoret m m	3	301 500	273 060
– Trafik och övrig regional utveckling	4	170 275	169 620
– Finansförvaltning	5	84 900	125 200
Fastighetsnämnden	6	-20 300	-20 300
Servicenämnden		0	0
Kultur- och bildningsnämnden	7	125 055	128 270
Tandvårdsnämnden	8	156 660	157 620
Tandvårdsnämnden, beställartandvård	9	24 735	25 155
Patientnämnden	10	3 280	4 015
Revision	11	5 700	5 780
Gemensam nämnd för kostsamverkan		0	0
Summa driftbudget		6 513 255	6 604 420

Tabell 14. Ekonomiska ramar, budget 2010.

Noter till ekonomiska ramar, Tkr

Not 1 Hälso- och sjukvård	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag	4 577 260	4 577 260
Minskad ram – handlingsprogram ekonomi i balans		-30 000
Minskad ram LDH, besparingar/effektiviseringar		-500
Sjukvårdsrådgivning (1177)		-400
Löne- o prisuppräknig 1,7 %		77 800
Just. budgeterade arbetsgivaravg. 2010 1,15 proc.enh		-23 600
Utökad anslag till ambulans i Norra-Västra Dalarna		2 000
Utökad anslag till Skönvikt		3 000
Utökad anslag AT-läkare		5 000
Utökad anslag till akutmottagningar		6 000
Ny psykiatriavd, Säter		2 000

Överföring från HK/Hälsovalskansli	Budget 2010	Budget 2011
– läkarmedverkan i hemsjukvård		8 830
– BHV och MHV		3 775
– anslag för särskilt vårdkrävande		2 965
– ungdomsmottagningar		1 900
– bassäng		610
– fjällläkarmottagningar		-8 640
	4 577 260	4 628 000
Not 2 Huvudkontoret/Hälsovalersättning	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag	1 084 190	1 084 190
Löne- o prisuppräknig 1,7 %		18 510
Just. budgeterade arbetsgivaravg. 2010 1,15 proc.enh		-4 700
Omdisp från HK/hälsovalskansli		10 000
	1 084 190	1 108 000

Not 3 Huvudkontoret m.m.	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag		
– Huvudkontoret <i>inkl hälsovalskansli, exkl hälsovalsansers.</i>	219 420	
– Handikappkonsulentverksamhet	5 600	
– Centrum för klinisk forskning	13 020	
– Politiker och politiska sekreterare	27 400	
– Centrala HS-anslag I	8 100	
– Övrigt lt.gemensamt	27 960	
	301 500	301 500
Regional forskningsfond		500
Löne- o prisuppräknig 1,7 %		3 900
Partistöd, indexuppräknig 2% per år 2008-2011		800
Just. budgeterade arbetsgivaravg. 2010 1,15 proc.enh		-1 400
Minskad ram, besparingar/effektivi- seringar		-800
Oförutsett, utökat anslag		1 000
Projektledning för besparingsprogram		-8 000
Omställningskostnader ny förvalt- ningsorganisation		-5 000
Överföring från HK/Hälsovalskansli till HS-ram		
– läkarmedverkan i hemsjukvård		-8 830
– BHV och MHV		-3 775
– anslag för särskilt vårdkrävande		-2 965
– ungdomsmottagningar		-1 900
– bassäng		-610
– fjällläkarmottagningar		8 640
Omdisp från hälsovalskansli till Häl- sovalsersättning		-10 000
	301 500	273 060
Not 4 Trafik och övrig regional utveckling	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag	170 275	170 275
Prisuppräknig		355
Samarkand Ludvika		190
Almi, utökat bidrag		300
FINSAM - budgetjustering		-1 500
	170 275	169 620
Not 5 Finansförvaltning	Budget 2010	Budget 2011
Pensionskostnader inkl löneskatt	150 000	165 000
Patientförsäkring, premie och avsättning	29 500	36 000
Förändring löneskuld föregående månad	3 000	3 000
Interna räntor	-74 000	-74 000

Statsbidrag kömiljard	27 000	-27 000
Kostnader för att minska köer	27 000	24 000
Statsbidrag utökad vårdgaranti BUP		-7 000
Kostnader arbete med minskade sjukskrivn.	14 000	10 000
Statsbidrag rehab.garanti	-30 000	-28 000
Kostnader rehab.garanti	8 000	20 000
Högspec vård/medicinsk utv, kostnader över index	18 000	15 000
Besparing administration m.m. fr.o.m. 2010	-42 000	-42 000
Omställningskostnader	20 000	30 000
Bolagsbildning Älvdalens skola	400	200
Sänkt premie avtalsförsäkringar 2010- 2011	-20 000	0
Omdisp från HK/ Hälsoval övrigt	8 000	0
	84 900	125 200

Not 6 Fastighetsnämnden	Budget 2010	Budget 2011
Avkastningskrav	-20 300	-20 300

Not 7 Kultur- och bildningsnämnd	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag, kultur	69 280	
Landstingsbidrag, skola	55 775	
Totalt landstingsbidrag	125 055	125 055
Löne- o prisuppräknig 1,7 %		2 265
Just. budgeterade arbetsgivaravg. 2010 1,15 proc.enh		-450
Komp för utebliven statlig indexupp- räkning (MiD)		1 200
Minskad ram, besparingar/effektivi- seringar		-800
Utökade bidrag till kulturverksamhet		500
Mora folkhögskola, ökade hyreskost- nader		500
	125 055	128 270

Not 8 Tandvårdsnämnden/ folktandvård	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag	156 660	156 660
Löne- o prisuppr 1,7%		2 660
Just. budgeterade arbetsgivaravg. 2010 1,15 proc.enh		-1 700
	156 660	157 620

Not 9 Tandvårdsnämnden/ beställartandvård	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag	24 735	24 735
Löne- o prisuppräknig 1,7%		420
	24 735	25 155

Not 10 Patientnämnden	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag	3 280	3 280
Löne- o prisuppräknig 1,7%		60
Utökad verksamhet		675
	3 280	4 015

Not 11 Revision	Budget 2010	Budget 2011
Landstingsbidrag	5 700	5 700
Löne- o prisuppräknig 1,7%	0	80
	5 700	5 780

Gemensamma nämnder

Kostsamverkan Mora

Landstinget Dalarna och Mora kommun samverkar kring kostproduktion för patientmåltider vid Mora lasarett och för kommunens äldreomsorg. Kommunens nuvarande produktionskök, fyra stycken, görs om till mottagningskök och produktionen flyttas efter ombyggnation till lasarettsköket som ska utgöra det gemensamma produktionsköket. Syfte är att effektivisera verksamheten och att bibehålla den lokala produktionen. Respektive organisation svarar för anpassning av sina lokaler. En gemensam nämnd med Landstinget Dalarna som huvudman har bildats. Så snart ombyggnationen är färdig kommer en personalövergång, avseende kökspersonal, att ske från kommunen till landstinget.

En gemensam projektorganisation, enligt MBA/MBL § 11, med styrgrupp och fyra arbetsgrupper ansvarar för samordningen och förankringen när det gäller det operativa arbetet och personalövergången. Landstingsfastigheter ansvarar för lasarettskökets byggprocess och samordningen sker via särskild projektgrupp.

Projektet fortskrider enligt plan. Ombyggnationen har startats under maj månad 2010 och beräknas vara färdigställd under första kvartalet 2011. Produktionen har under ombyggnadstiden flyttats till kommunens lokaler vid Strandens skola. Inrangeringsförhandlingar om personalövergång är slutförda och kommunen kommer att genomföra ett utbildningsprogram innan övergången för att lyfta personalens kompetens till kocknivå.

Investeringar i ombyggnad av lasarettsköket 2010 uppgår till 28 mkr och investeringar i lös köksutrustning och inventarier 2011 uppgår till 6,2 mkr.

Tvätterisamverkan Fredriksbergstvädden

Under våren 2010 har diskussioner förts på politisk nivå om tvättverksamhet med andra närliggande landsting. Förutsättningarna har utretts och de ekonomiska effekterna har beräknats. Tillsammans med tre landsting (Södermanland, Uppsala och Västmanland) har ett beredningsmemorial med syfte att bilda en gemensam nämnd för tvättsamverkan utarbetats och lämnats för inriktningsbeslut. Även Örebro läns landsting har visat intresse och kommer eventuellt att ansluta i ett senare skede. Under hösten tog Södermanland beslut om att dra sig ur tvättsamverkan, övriga landsting har i skrivande stund inte tagit något inriktningsbeslut.

Om tre landsting går samman innebär det att tvättvolymen ökar från 5 ton per dag till ca 17,5 ton per dag. Bemanningen utökas från nuvarande 25 till totalt 77 anställda. Genom en mindre utbyggnad, och komplettering av maskin- och fordonsparken samt införande av tvåskiftsarbete anpassas produktionskapaciteten för att möta den tillkommande tvättvolymen. Avtal och reglemente för den gemensamma nämnden har utarbetats men har ännu inte fastställts.

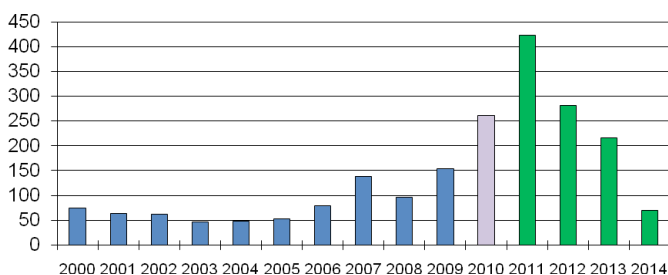
Förutom stordriftsfördelar som medför lägre kostnader ska tvättsamverkan också medföra positiva miljökonsekvenser för produktionen. Ett nytt transportupplägg uppskattas medföra att miljökonsekvenserna blir neutrala jämfört med dagens lösningar. Ovan nämnda effekter kommer att uppnås oavsett om det är ett eller flera landsting som genomför en samverkans lösning.

Större delen av investeringsbehovet (61 mkr) är kopplat till de tillkommande landstingens textilstock. Resterande investeringar (40 mkr) utgörs av maskiner, vagnar, fordon och lokalanpassning. Hela investeringsbeloppet, 101 mkr, finns upptaget i investeringsbudgeten 2011.

Investeringar

Investeringar i fastigheter

Diagram 1. Investeringar i fastigheter.

Landstinget Dalarna har under planperioden ett ökat behov av investeringar i både fastigheter och utrustning. Investeringsbudgeten för fastigheter omsluter ca 1,0 mdr under budget- och planperioden (2011-2014).

Planen omfattar fyra år med specifikation på investeringsutgifter för respektive år.

Investeringsplanen inkluderar projektering och byggande av ny vårdbyggnad vid Falu lasarett (606 mkr) samt övriga i länet prioriterade investeringsbehov i fastigheter.

Den utökade investeringsbudgeten ska ses mot bakgrund av tidigare års relativt sett låga investeringsnivåer. I övrigt har upptagits ca 30 mkr per år för investeringar i diverse mindre investeringsprojekt (<100 basbelopp).

Av totalt ca 990 mkr under planperioden 2011-2014 fördelar sig i nuläget drygt 575 mkr på Falu lasarett, 85 mkr på Mora lasarett, 62 mkr på Avesta lasarett och 98 mkr på Ludvika lasarett.

De angivna investeringarna innebär tillkommande kapitalkostnader (avskrivning och ränta) på i storleksordningen 20 mkr per år under planperioden. Kapitalkostnaderna förväntas täckas av berörda förvaltningar i form av ökad hyra.

Tabell 15. Fastighetsinvesteringar.

(Tkr)	Utfall 2009	Prognos 2010	Plan 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Pågående (tidigare godkända av Lf i juni 2010) till-, ny- och ombyggnadsprojekt		288 000	339 500	289 000	216 400	124 500
Förskjutningar i tid/förändringar för tidigare godkända projekt		-27 200	+82 700	-7 000		-55 000
Nyttillkomna ny- och ombyggnadsprojekt						
Summering egna fastigheter	153 000	260 800	422 200	282 000	216 400	69 500
Varav egen finansiering i externa lokaler (Säter)		28 000	10 000			
Extern finansierade projekt i förhyrda lokaler	5 500)	(39 000)	(138 000)	(34 000)		

Utrustningsinvesteringar

Budgeten för investeringar i utrustning och IT åren 2011-2014 omsluter 815 mkr varav 312 mkr 2011.

Den största enskilda investeringen 2011 är tvätterisamverkan vid Fredriksbergstvädden som uppgår till 101 mkr, varav 61 mkr för en helt ny textilstock och 40 mkr för maskiner, vagnar, lastbil och utbyggnad av lokaler. Investeringar inom hälso- och sjukvård uppgår till 115 mkr. Det är framförallt inom specialistsjukvården som investeringsbehovet är störst de närmaste åren. Under 2011 planeras bl a investeringar i röntgenutrustning med 10 mkr, i automatiseringar inom laboratoriemedicin med 12 mkr och med 3 mkr för lung- och dialysutrustning

För investeringar inom tandvårdsverksamheten budgeteras 7,6 mkr per år, inom skolverksamheten 4,1 mkr 2011 och 3,6-3,8 mkr per år 2012-2014. Inom landstings-service budgeteras 3 mkr 2011 och därefter 2,5 mkr per år. För kulturverksamhet ingår 400 tkr för investeringar i teknisk utrustning hos Film i Dalarna och för konstnärlig utsmyckning ingår 1,7 mkr som utökas till 1,9 mkr per år 2012-2014. I investeringsbudgeten ingår även lån med 0,4 mkr till stiftelsen Dalarnas museum och 0,6 mkr till stiftelsen Dalateatern.

Huvudkontorets budget för investeringar 2011 uppgår till 72 mkr. Av dessa är investeringar i infrastruktur (plattform och LD Net) 21 mkr och investeringar i vårdinformationssystem 39 mkr. I beloppet 39 mkr ingår bl a 20 mkr för nytt gemensamt vårdinformationssystem, 2 mkr för journalsystem anesthesi, 2 mkr journalsystem intensivvård, 4 mkr för journalsystem ambulans och för laboratoriesystem ingår 3,5 mkr. För åren 2012-2014 uppgår investeringar i vårdinformationssystem till 28, 16 respektive 11 mkr. Övriga investeringar som budgeteras inom huvudkontoret är av landstingsgemensam karaktär som t ex ledningsinformationssystem (BILD), ekonomisystem, HR-system m m.

Totala omslutningen av investeringar i utrustning och IT uppgår till 180 mkr per år 2012 och 2013 och till 143 mkr år 2014.

Lån

Det försämrade likviditetsläget 2011 innebär att extern upplåning kan komma att behövas för att lösa finansiering av investeringar, främst för ny vårdbyggnad Falu lasarett och för tvätterisamverkan, Fredriksbergstvädden. I fullmäktiges beslut i september 2009 om uppförande av ny vårdbyggnad ingår att upplåning kan ske om behov uppstår. Likviditeten belastas även av att utbetalningen av preliminära skatteintäkter 2009 var för stor och att 155 mkr ska återbetalas 2011. Lån tas upp i budget 2011 med 300 mkr. Under planperioden förbättras likviditeten avsevärt, beroende på en positiv resultatutveckling och en minskad investeringsnivå, vilket gör att lån kan återbetalas under perioden. I budgeten beräknas lånet amorteras med 100 mkr per år 2012-2014. Räntekostnader för lån beräknas till 9 mkr per år 2011 och 2012, 6 mkr 2013 och 3 mkr 2014.

Balanskrav

Enligt kommunallagen ska landstinget ha ekonomisk balans vilket innebär att resultatet ska vara ett överskott. Landstinget Dalarna har sedan införandet av balanskravet 2000 haft stora svårigheter att hantera kostnadsutvecklingen. Detta har lett till ett samlat underskott på 804 mkr t o m 2009. Med de krav på kostnadsminskningar som ingår i planen, 130 mkr per år, tillsammans med prognostiserat resultat 2010 så återställs underskottet, så när som på 10 mkr, 2014.

Finansiell analys

Landstinget Dalarna budgeterar ett överskott på 26 mkr 2011. Jämfört med fullmäktiges budgetbeslut i juni 2010 så är det en förbättring med 6 mkr. På intäktssidan, skatteintäkter och utjämningsbidrag, är förbättringen 98 mkr. På kostnadssidan är den största förändringen en ökning av pensionskostnader med 43 mkr. Därutöver tillkommer bl a en utökning av hälso- och sjukvårdsramen med 13 mkr samt omställningskostnader i samband med omfattande besparingsprogram som budgeteras med 30 mkr.

Analysen 2011-2014 utgår från att besparingar/kostnadsminskningar motsvarande 130 mkr i förhållande till kostnadsnivån 2010 åstadkoms per år inom hälso- och sjukvård. För övriga förvaltningar tillsammans ligger tidigare beslutat besparingskrav kvar om 5 mkr per år 2010-2012.

I budget 2011 uppgår investeringar till 735 mkr, varav 422 mkr för investeringar i fastigheter. De största in-

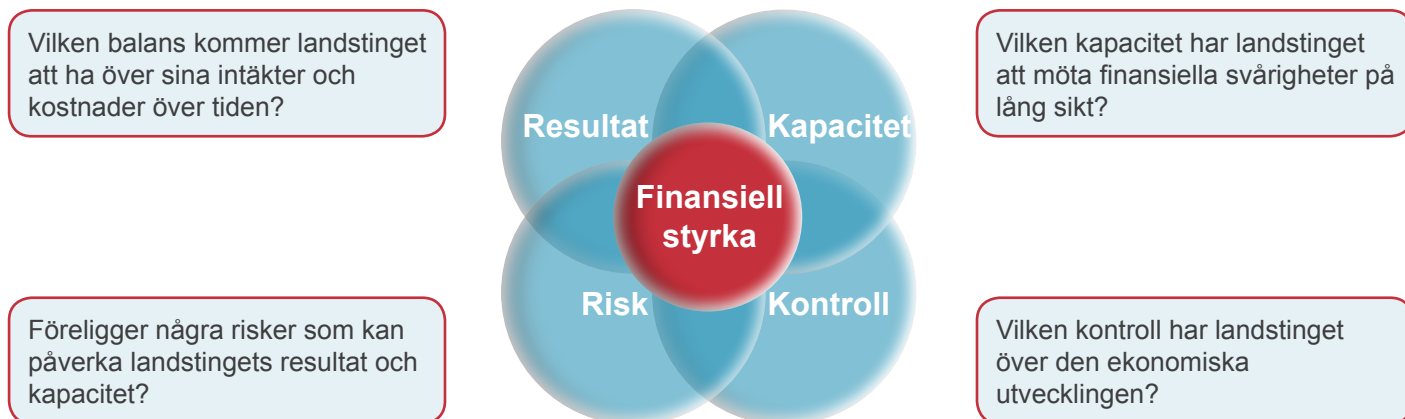
vesteringarna är södra vårdblocket (hjärt-/medicinprojektet) och ny vårdbyggnad vid Falu lasarett. Även vid Mora lasarett sker betydande investeringar. I investeringsbudgeten ingår 101 mkr för Tvätterisamverkan, Fredriksbergstvännen.

I analysen ingår bokslut 2009, skatteprognos per oktober och övrig prognos per augusti 2010, budget för 2011 och plan för åren 2012-2014.

RK-modellen – en modell för finansiell analys

Syftet med den finansiella analysen, RK-modellen, är att klargöra om landstinget har en god ekonomisk hushållning eller ej. Analysen bygger på fyra aspekter som är viktiga ur ett finansiellt perspektiv. De fyra perspektiven; Resultat – Kapacitet och Risk – Kontroll är hörnstenar i modellen. Varje aspekt analyseras med hjälp av ett antal finansiella nyckeltal.

Figur 1. Modell för finansiell analys.

Finansiella mål

De nyckeltal som landstinget valt som indikatorer för den ekonomiska utvecklingen framgår av tabellen nedan. Resultatmålet uppnås och uppgår till 2,7% av skatte- och statsbidragsintäkter i genomsnitt över planperioden. Det finansiella målet soliditet är oförändrat 2011 jämfört med året innan. Åren 2012-2014 uppnås soliditetsmålet. Stora investeringar under

planperioden, som byggandet av ny vårdbyggnad vid Falu lasarett samt tvätterisamverkan, Fredriksberg innebär att extern upplåning kan komma att behövas för att lösa finansiering. I budget 2011 upptas lån med 300 mkr. Återbetalning av lånet ingår i planen med 100 mkr per år 2012-2014. Målet att investeringarna till 100 procent ska vara självfinansierade uppnås först i slutet av planperioden.

Tabell 16. Finansiella mål.

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Resultat skall vara ett överskott på 1-2 procent i genomsnitt över en fyraårsperiod av skatte- och statsbidragsintäkterna	-1,9	0,1	0,4	1,6	3,7	5,4
Soliditeten skall öka med mellan 1-3 procentenheter per år	7	7	7	10	15	22
Likviditeten skall fortlöpande vara sådan att långsiktigt bestående upplåning inte behöver ske, mkr	926	515	10	167	464	1100
Den skattefinansierade verksamhetens nettoinvesteringar ska till 100 procent vara självfinansierad sett över en fyraårsperiod	30	50	35	76	132	311

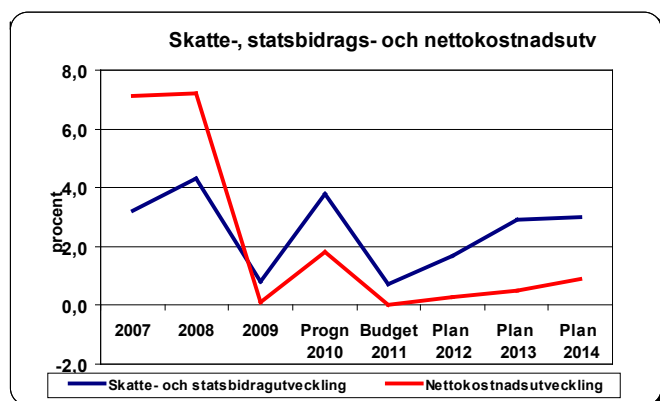
Resultat

Skatte-, statsbidrags- och nettokostnadsutveckling

De preliminära skatteintäkterna inkl utjämningsbidrag samt statsbidrag beräknas öka med 0,7 procent 2011

och med mellan 1,7 och 3,0 procent åren därefter i planperioden. Statsbidraget för läkemedel ligger kvar på samma nivå som i tidigare budget- och plan, 717 mkr per år, eftersom ingen ny överenskommelse ännu träffats om statens ersättning till landstingen från 2011.

Diagram 2. Skatte-, statsbidrags- och nettokostnadsutveckling.

År 2005 var Landstinget Dalarna bidragmottagare i kostnadsutjämningsystemet. År 2006 betalade landstinget en avgift på motsvarande 29 kr per invånare till systemet. Avgiften har därefter ökat varje år till att uppgå till 351 kr per invånare 2010, total avgift 97 mkr. Den preliminära avgiften för 2011 är 333 kr per invånare, d v s en minskning med 18 kr, motsvarande en total avgift på 92 mkr.

Diagrammet visar att skatte- och statsbidragsintäkterna sammantaget ökar med 3,8 procent 2010 och där ingår regeringens tillfälliga konjunkturstöd till kommunsektorn och som för Landstinget Dalarna ger 115 mkr. Det generella statsbidraget höjs tillfälligt 2010 och ger ca 35 mkr.

Tabell 17. Skatte-, statsbidrags och nettokostnadsutveckling.

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Skatte- och statsbidragsutveckling, procent	0,8	3,8	0,7	1,7	2,9	3,0
Nettokostnadsutveckling	0,2	1,8	0,0	0,3	0,5	0,9

Även för 2011 föreslår regeringen i budgetpropositionen hösten 2010 en tillfällig ökning av det generella statsbidraget. Ökningen är 900 mkr för hela landstingssektorn och innebär för Landstinget Dalarna ca 27 mkr. Sedan tidigare ingår beslutet om nivåhöjning av det generella statsbidraget med 1,5 mdr till landstingen. För Landstinget Dalarna ca 45 mkr .

Nettokostnadsökningen åren 2007 och 2008 låg på ca 7 procent per år. Året därpå, 2009, hade Landstinget Dalarna den lägsta nettokostnadsökningen i landet, 0,2 procent. År 2011 förutsätts att kostnaderna hamnar på samma nivå som 2010.

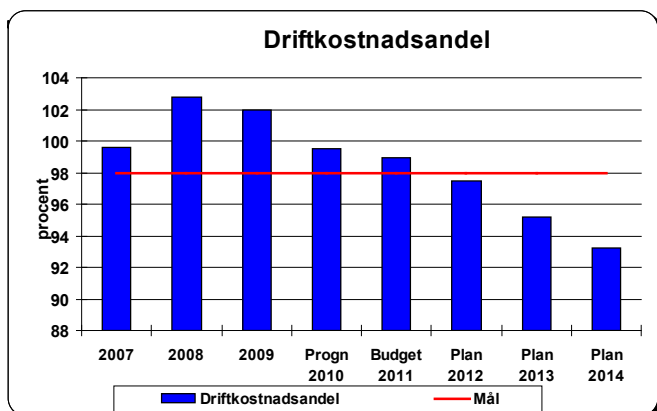
För att upprätthålla ekonomisk balans är det viktigt att verksamhetens nettokostnader inte ökar mer än skatteintäkter och statsbidrag. En avgörande förutsättning för att uppnå den budgeterade nettokostnadsutvecklingen är att kostnadsnivån 2010, enligt prognos i augusti, minskas med cirka 130 mkr per år under hela budget- och planperioden.

Driftkostnadsandel

För att uppnå och upprätthålla en god ekonomisk hushållning är det avgörande att kostnaderna inte överstiger intäkterna.

Ett mått på denna balans är driftkostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till landstingets skatteintäkter och statsbidrag. Redovisas en driftkostnadsandel under 100 procent har landstinget en positiv balans mellan

Diagram 3. Driftkostnadsandel.

Tabell 18. Investeringar.

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Nettoinvesteringar, mkr	329	463	734	462	396	213
Investeringsvolym/verksamhetens nettokostnad, procent	5,1	7,0	11,1	7,0	6,0	3,2

löpande kostnader och intäkter och utrymme skapas för att finansiera investeringar.

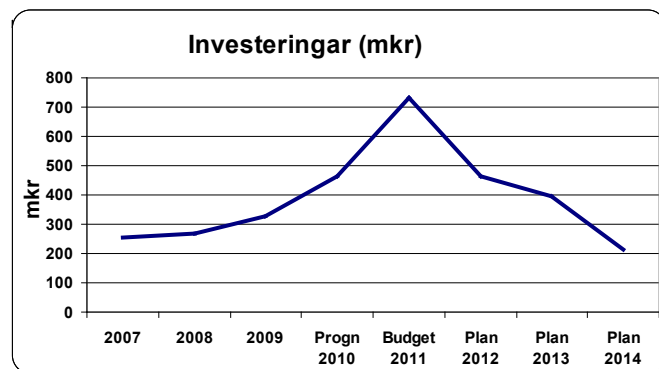
Generellt brukar en driftkostnadsandel på 98 procent betraktas som god ekonomisk hushållning eftersom de flesta landsting då klarar av att över en längre tidsperiod finansiera sina reinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar. Driftkostnadsandelen 2009 låg på 102 procent vilket visar på ett negativt resultat. I prognos 2010 och budget 2011 ligger driftkostnadsandelen strax under 100 procent och går ner till 93 procent 2014. Det är väsentligt att driftkostnadsandelen inte försämras då detta innebär att kostnaderna för landstingets löpande verksamhet ökar snabbare än skatteintäkter och statsbidrag.

Investeringar

Investeringarna under budget- och planperioden uppgår till 1,8 miljarder varav fastighetsinvesteringar 1 miljard och investeringar i utrustning 800 mkr.

En ökad investeringstakt innebär en högre belastning på ekonomin i framtiden i form av ökade driftkostnader. De angivna fastighetsinvesteringarna innebär tillkommande kapitalkostnader (avskrivning och ränta) på i storleksordningen 20 mkr per år under planperioden. Kapitalkostnaderna förväntas täckas av berörda verksamheter i form av ökad hyra. Det är viktigt att understryka att det ska finnas utrymme för den ökade hyreskostnaden inom den ram som gäller det aktuella året. För att hantera de ökade driftkostnaderna behövs det effektiviseringar, till exempel genom att personal

Diagram 4. Investeringar.

och lokal används effektivare än idag. I förhållande till landstingets nettokostnader uppgick investeringsvolymen 2009 till 5 procent. Under budget och planperioden uppgår den till mellan 3 och 11 procent.

Självfinansieringsgrad av investeringar

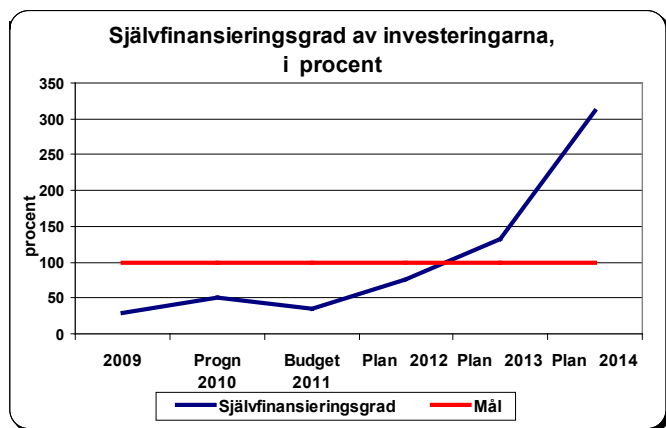
Ett viktigt nyckeltal när det gäller investeringar är självfinansieringsgraden. Den mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter och statsbidrag som återstår när den löpande driften är finansierad. 100 procent innebär att landstinget kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att landstinget

inte behöver låna till investeringarna och att landstingets långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Som en följd av hög investeringsnivå och relativt låg resultatutveckling fortsätter självfinansieringsgraden 2011 och 2012 att vara negativ. Målet att investeringarna till 100 procent ska vara självfinansierade uppnås 2013 och 2014.

Stora investeringsvolymen ökar sårbarheten i landstingets ekonomi. Vid en höjning av investeringsnivån krävs ett förbättrat resultat för att klara den framtida ekonomin.

Diagram 5. Självfinansieringsgrad i procent.

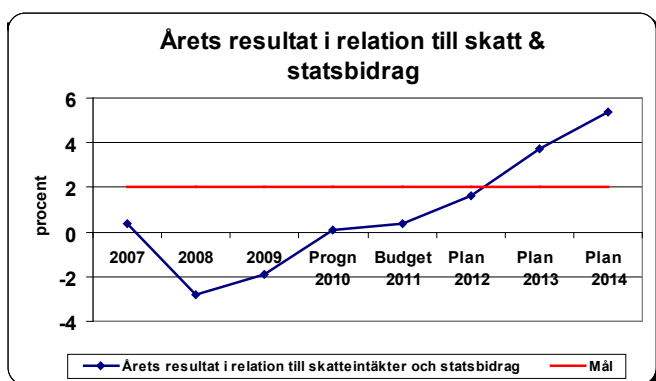
Tabell 19. Självfinansieringsgrad av investeringar.

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Självfinansieringsgrad, procent	30	50	35	76	132	311

Resultat

För 2010 prognostieras ett resultat på 9 mkr. Budgeterat resultat 2011 är 26 mkr. Landstingets finansiella mål att resultatet ska vara ett överskott på minst 1-2 procent av skatte- och statsbidragsintäkter i genomsnitt över en fyraårsperiod uppfylls. Genomsnittligt budgeterat resultat åren 2011-2014 i relation till skatteintäkter och statsbidrag uppgår till 2,7 procent. För de enskilda åren 2011 och 2012 uppnås inte resultatmålet för god ekonomisk hushållning.

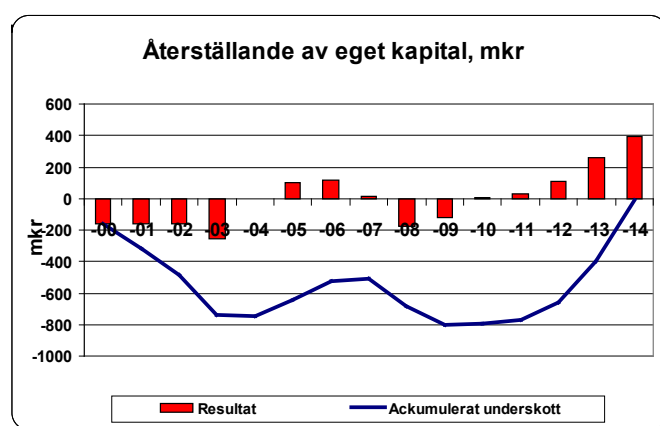
Diagram 6. Årets resultat.

Balanskrav

Enligt kommunallagen ska landstinget ha ekonomisk balans vilket innebär att resultatet ska vara ett överskott. Landstinget Dalarna har sedan införandet av balanskravet 2000 haft stora svårigheter att hantera kostnadsutvecklingen. Detta har lett till ett samlat underskott på 804 mkr t o m 2009. Med de krav på kostnadsminskningar som ingår i planen, 130 mkr per år, tillsammans med prognostiserat resultat 2010 så återställs underskottet, så när som på 10 mkr, 2014.

Diagram 7. Återställande av eget kapital.

Tabell 20. Resultat.

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Årets resultat, mkr	-122	9	26	108	260	391
Årets resultat i relation till skatteintäkter och generella statsbidrag	-1,9	0,1	0,4	1,6	3,7	5,4

Kapacitet

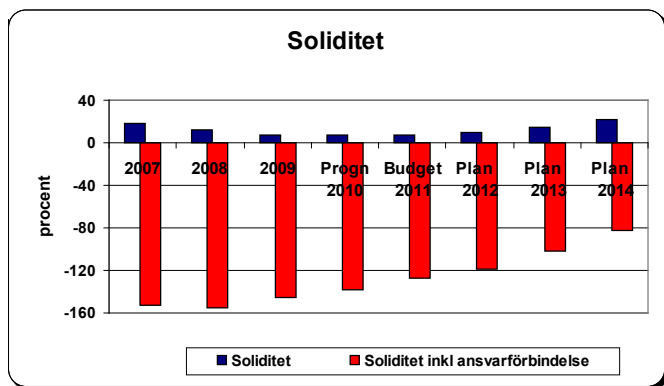
Soliditet

Soliditeten är ett av de viktigaste måtten för att bedöma landstingets ekonomiska styrka och stabilitet ur ett längre perspektiv. Måttet anger hur stor del av de totala tillgångarna som finansieras med eget kapital. Ju högre soliditet desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap finns det. Soliditeten 2010 ligger kvar på samma nivå som 2009. Mellan åren 2011 och 2014 bedöms soliditeten öka med 15 procentenheter. Förklaringen till detta är landstingets positiva resultat i budget och plan och att en större del av tillgångarna kan finansieras via ökat eget kapital.

Landstingets finansiella mål att soliditeten ska öka med mellan 1-3 procentenheter per år under budget- och planperioden uppfylls åren 2012-2014.

Ett annat soliditetsmått som har blivit allt vanligare när landstingen jämförs är att inkludera ansvarsförbindelsen för pensioner. Görs detta för Landstinget Dalarna uppgår soliditeten till -128 procent 2011 och till -83 procent 2014.

Diagram 8. Soliditet

Tabell 21. Soliditet.

(procent)	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Soliditet	7	7	7	10	15	22
Soliditet inkl ansvarsförbindelse	-145	-139	-128	-118	-102	-83

Risk – kontroll

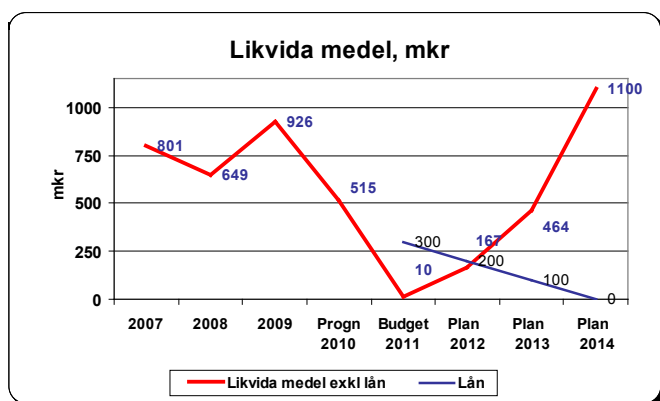
Här redovisas hur landstinget står sig finansiellt på kort- och medellång sikt. En god ekonomisk hushållning innebär att landstinget inte behöver vidta alltför drastiska åtgärder vid finansiella svängningar. Den andra aspekten innebär vilken kontroll landstinget har över den ekonomiska utvecklingen samt hur upprättad budget följs

Likviditet ur ett riskperspektiv

Vid årsskiftet 2009/2010 uppgick likvida medel inkl placerade medel till 926 mkr. Under 2010 sker en minskning med ca 400 mkr bl a beroende på stora investeringar och avsättning till pensionsfond. En ännu

större minskning sker 2011, även då beroende på investeringsutgifter som uppgår till 735 mkr samt återbetalning av för höga preliminärskattebetalningar 2009 med 155 mkr. För att klara finansiering av investeringarna behövs sannolikt extern upplåning. I budgeten för 2011 ingår lån med 300 mkr. Under planperioden förbättras likviditeten avsevärt beroende på en positiv resultatutveckling och en minskad investeringsnivå, vilket gör att lånet kan återbetalas under perioden. Prognosen för likvida medel förutsätter att kraven på besparingar med 520 mkr under budget- och planperioden uppnås.

Diagram 9. Likvida medel.

Tabell 22. Likviditet ur ett riskperspektiv.

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Likvida medel inkl placerade medel, mkr	926	515	10	167	464	1100
Lån, mkr			300	200	100	0
Amortering, mkr				100	100	100

Pensionsåtagande

Landstingets totala pensionssskuld beräknas uppgå till 6,4 mdr år 2011 varav 4,9 mdr avser pensioner intjänade före 1998 och som ligger utanför balansräkningen. I pensionsavsättningen ingår avgiftsbestämd ålderspension för 1998 och 1999.

Det finns två större risker med landstingets pensionsåtagande. Den första är att utbetalningarna för den gamla skulden (pensioner intjänade före 1998) kommer att öka i fasta priser från dagens enligt beräkning av KPA. Den andra risken rör landstingets förmånsbestämda ålderspension (FÅP). All nyintjänad förmåns pension (inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp) kostnadsförs och redovisas som en avsättning i balansräkningen. Det gäller även tillgodoräknad tid före 1998 enligt nya avtalet som trädde i kraft 2007.

Utbetalningar för ansvarsförbindelsen kommer att öka kraftigt från 2012 och kulminera ca 15 år senare. För att

eliminera eller åtminstone reducera behovet av skatthöjningar är det nödvändigt att fondera medel för dessa kommande utbetalningar. Landstingets strategi nu och framgent är att skapa utrymme för fondering av del av pensionssskulden. Under 2010 avsätts 100 mkr i pensionsfond och under budget- och planperioden planeras ytterligare avsättningar med 50 mkr/år 2012-2014.

Känslighetsanalys

I sammanställningen redovisas hur ett antal faktorer påverkar landstingets ekonomi. Där går bland annat att utläsa att varje procents löneökning innebär en kostnad för landstinget med ca 40 mkr. Utifrån de intäktsökningar som 10 kronors höjning av patientavgift för läkarbesök ger, går det att dra slutsatsen att landstinget inte på ett avgörande sätt kan komma tillrätta med obalansen mellan kostnader och intäkter genom att höja taxorna. Det är istället genom att sänka bruttokostnaderna som en större effekt kan fås på obalansen mellan kostnader och intäkter.

Tabell 23. Pensionsåtagande.

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Pensionsavsättning (avgiftsbestämd del, placeras av anställda) inkl löneskatt, mkr	149	162	166	171	177	183
Pensionsavsättning inkl löneskatt, mkr	1 182	1 287	1 424	1 584	1 761	1 976
Ansvarsförbindelse pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt, mkr	4 918	4 762	4 850	4 843	4 861	4 880
Pensionsfond, mkr	100	200	200	250	300	350

Tabell 24. Känslighetsanalys.

Händelser	Förändring i mkr
Löneförändring med 1% inkl sociala avgifter för samtlig personal i landstinget	+/-41
Förändring av generella statsbidrag inkl läkemedel med 10%	+/-150
Förändring av utdebitering med 10 öre (avser 2011)	+/- 47
Förändring av befolkningen i länet med 1000 invånare	+/- 19
Patientavgift läkarbesök 10 kr	+/- 4

Budget för 2011 och planer för åren 2012-2014

De ekonomiska riktlinjerna för det fortsatta planeringsarbetet framgår av dokumenten Resultatbudget, Finansieringsbudget, Balansbudget, Driftbudget och Investeringsbudget.

Resultatbudget

Resultatbudgeten visar verksamhetens beräknade kostnader och intäkter, beräknade skatteintäkter och statsbidrag samt finansiella kostnader och intäkter. Skillnaden mellan intäkter och kostnader utgör årets resultat.

(Mkr)	Budget 2010	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Verksamhetens nettokostnad	-6 287	-6 385	-6 374	-6 383	-6 393	-6 442
Avskrivningar	-226	-220	-230	-240	-260	-270
Verksamhetens nettokostnad	-6 513	-6 605	-6 604	-6 623	-6 653	-6 712
Skatteintäkter ¹	4 903	5 027	5 076	5 228	5 414	5 631
Utjämningsbidrag och statsbidrag ²	1 639	1 608	1 604	1 567	1 577	1 569
Finansiella intäkter	15	15	15	15	15	15
Finansiella kostnader	-34	-36	-65	-79	-93	-112
Summa skatteintäkter och finansnetto	6 523	6 614	6 630	6 731	6 913	7 103
ÅRETS RESULTAT (förändring eget kapital)	10	9	26	108	260	391
¹ Skatteintäkter (SKL:s prognos okt 2010):						
Preliminärskatt	4 926	4 926	5 052	5 228	5 414	5 631
Avräkning 2009		15				
Avräkning 2010	-23	86				
Avräkning 2011			24			
Summa	4 903	5 027	5 076	5 228	5 414	5 631
² Utjämningsbidrag och statsbidrag:						
Inkomstutjämningsbidrag	745	731	737	769	802	814
Regleringsbidrag	124	120	222	174	151	131
Kostnadsutjämningsavgift	-93	-97	-92	-93	-93	-93
Statsbidrag för läkemedel	720	717	717	717	717	717
" återbetalning		-15				
Statsbidrag, pandemi		9				
Tillfälligt konjunkturstöd	115	115				
Stb minskad sjukfrånvaro	28	28	20			
Summa	1 639	1 608	1 604	1 567	1 577	1 569

Tabell 25. Resultatbudget.

Balansbudget

Balansbudgeteten visar den ekonomiska ställningen vid verksamhetsårets slut uppdelat på tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder.

(Mkr)	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Byggnader och mark	1 147	1 346	1 686	1 871	1 973	1 913
Maskiner och inventarier	506	550	714	751	785	788
Finansiella anläggningstillgångar	27	25	26	26	26	25
Pensionsmedel	70	200	200	250	300	350
Summa anläggningstillgångar	1 750	2 121	2 626	2 898	3 084	3 076
Omsättningstillgångar						
Förråd	26	26	26	26	26	26
Kortfristiga fordringar	521	607	633	493	469	469
Likvida medel inkl kortfristiga placeringar	926	515	310	367	564	1100
Summa omsättningstillgångar	1 473	1 148	969	886	1 059	1 595
SUMMA TILLGÅNGAR	3 223	3 269	3 595	3 784	4 143	4 671
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital	220	229	255	363	623	1 014
– varav årets resultat	-122	9	26	108	260	391
Avsättningar						
Pensionsavsättning	1 182	1 286	1 423	1 584	1 762	1 977
Avsättning LÖF	179	188	0	0	0	0
Summa avsättningar	1 361	1 474	1 423	1 584	1 762	1 977
Skulder						
Kortfristiga skulder	1 636	1 560	1 423	1 443	1 464	1 486
Långfristig skulder	6	6	306	206	106	6
Revers, LÖF			188	188	188	188
Summa skulder	1 642	1 566	1 917	1 837	1 758	1 680
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	3 223	3 269	3 595	3 784	4 143	4 671

Tabell 26. Balansbudget.

Finansieringsbudget

Finansieringsbudgeten visar betalningsflödet från löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet och mynnar ut i förändring av likvida medel.

(Mkr)	Noter	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Den löpande verksamheten							
Årets resultat		-122	9	26	108	260	391
Avskrivningar		209	220	230	240	260	270
Nedskrivning		18	0	0	0	0	0
Avsättningar							
- pensionsskuld	1	135	104	137	161	178	215
- förändr patientförsäkr, LÖF (Landstingens ömsesidiga förs. bolag)		8	9				
Kassaflöde från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital		248	342	393	509	698	876
Förändring i rörelsekapital							
Förändring av förråd		-2	0	0	0	0	0
Förändring av kortfristiga fordringar	2	-21	-86	-26	140	24	0
Förändring av kortfristiga skulder	3	351	-76	-137	20	21	22
Totalt kassaflöde från löpande verksamhet		576	180	230	669	743	898
Investeringsverksamhet							
Investeringar		-329	-463	-734	-462	-396	-213
Avsättning till pensionsfond		0	-128	0	-50	-50	-50
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		30	0	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamhet		-299	-591	-734	-512	-446	-263
Finansieringsverksamhet							
Förändring av långfristiga fordringar				-1			1
Förändring av långfristiga skulder		0		300	-100	-100	-100
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		0	0	299	-100	-100	-99
ÅRETS KASSAFLÖDE		277	-411	-205	57	197	536
Likvida medel, inkl placerade medel vid årets början		649	926	515	310	367	564
Likvida medel, inkl placerade medel vid årets slut		926	515	310	367	564	1 100
Förändring likvida medel		277	-411	-205	57	197	536
- varav lån vid årets början				0	300	200	100
- varav lån vid årets slut				300	200	100	0

Tabell 27. Finansieringsbudget.

Noter, se nästa sida

Noter till finansieringsbudget

	Bokslut 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Not 1 Pensionsskuld						
Förändring av pensionsskuld inkl löneskatt	62	75	82	91	91	106
Värdesäkring av pensionsskuld	73	29	55	70	87	109
	135	104	137	161	178	215
Not 2 Förändring av kortfristiga fordringar						
Statsbidrag minskad sjukfrånvaro föreg år, utbet	54	30	28	20		
Statsbidrag minskad sjukfrånvaro innevarande år	-30	-28	-20			
Statsbidrag kömiljard föregående år, utbetalning		27	24	34		
Statsbidrag kömiljard (inkl BUP) innevarande år	-27	-24	-34			
Skatt slutavräkning 2007	80					
Skatt slutavräkning 2010		-86		86		
Skatt slutavräkning 2011			-24		24	
Övriga kortfristiga fordringar	-98	-5				
	-21	-86	-26	140	24	0
Not 3 Förändring av kortfristiga skulder						
Skatt slutavräkning 2008	-22	-22				
Skatt slutavräkning 2009	170	-15	-155			
Konjunkturstöd avseende 2010	115	-115				
Förändring semester- och komp.skuld	16	17	18	20	21	22
Övriga kortfristiga skulder	72	59				
	351	-76	-137	20	21	22

Noter till finansieringsbudget.

Driftbudget

Driftbudgeten visar inom vilken ekonomisk ram den planerade verksamheten ska bedrivas. Ramarna för respektive styrelse/nämnd/förvaltning framgår av tabellen nedan. Beloppet avser Tkr.

(Tkr)	Budget 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Landstingstyrelsen					
Hälsa- och sjukvård	4 577 260	4 628 000	4 594 690	4 570 370	4 545 490
Hälsoval	1 084 190	1 108 000	1 131 270	1 157 290	1 183 910
Huvudkontoret m m	301 500	273 060	276 260	279 460	283 460
Trafik och övrig regional utveckling	170 275	169 620	169 995	170 385	170 785
Finansförvaltning	84 900	125 200	143 000	159 000	204 000
Fastighetsnämnden	-20 300	-20 300	-16 300	-14 300	-14 300
Servicenämnden	0	0	0	0	0
Kultur- och bildningsnämnden	125 055	128 270	127 870	130 440	133 580
Tandvårdsnämnden	156 660	157 620	160 930	164 630	168 420
Tandvårdsnämnden, beställartandvård	24 735	25 155	25 680	26 270	26 870
Patientnämnden	3 280	4 015	4 100	4 200	4 300
Revision	5 700	5 780	5 780	5 780	5 780
Gemensam nämnd för kostsamverkan	0	0	0	0	0
Summa driftbudget	6 513 255	6 604 420	6 623 275	6 653 525	6 712 295

Tabell 28. Driftbudget.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten omfattar investeringar i fastigheter, utrustning och inom IT.

(Tkr)	Budget 2010	Prognos 2010	Budget 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Landstingsstyrelsen						
Hälsa och sjukvård	124 800	125 000	115 500	103 800	116 000	91 000
Huvudkontoret	53 500	54 000	72 200	60 700	48 200	36 500
Tvätterisamverkan, Fredriksberg			101 000			
Summa landstingsstyrelsen	178 300	179 000	288 700	164 500	164 200	127 500
Servicenämnden	2 500	2 500	3 000	2 500	2 500	2 500
Tandvårdsnämnden	7 600	7 600	7 600	7 600	7 600	7 600
Kultur- och bildningsnämnden	3 800	3 800	4 500	3 800	3 600	3 700
– Konstnärlig utsmyckning	1 500	1 300	1 700	1 900	1 900	1 900
Gemensam nämnd för kostsamverkan			6 200			
Summa utrustningsinvesteringar	193 700	194 200	311 700	180 300	179 800	143 200
Fastighetsinvesteringar	295 000	269 000	422 200	282 000	216 400	69 500
Lån till stiftelser			1 000			
SUMMA INVESTERINGSBUDGET	488 700	463 200	734 900	462 300	396 200	212 700

Tabell 29. Investeringsbudget.

Tabellförteckning

Tabell 1. Finansiella mål och nyckeltal.	2	Tabell 17. Skatte-, statsbidrags och nettokostnadsutveckling.	25
Tabell 2. Nyckeltal svensk ekonomi – procentuell förändring.	5	Diagram 3. Driftskostnadsandel.	26
Tabell 4. Kostnadsminskningar 2011-2014.	6	Tabell 18. Investeringar.	26
Tabell 3. Fördelning åtgärder 2011.	6	Diagram 4. Investeringar.	26
Tabell 5. Skatteunderlagsprognoser, procentuell förändring.	8	Diagram 5. Självfinansieringsgrad i procent.	27
Tabell 6. Skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämnung.	9	Tabell 19. Självfinansieringsgrad av investeringar.	27
Tabell 7. Statsbidrag.	10	Diagram 6. Årets resultat.	28
Tabell 8. Patientavgifter.	11	Tabell 20. Resultat.	28
Tabell 9. Egenavgifter och ersättningar.	11	Diagram 7. Återställande av eget kapital.	28
Tabell 10. Befolkningsutveckling.	12	Diagram 8. Soliditet.	29
Tabell 11. LPI, årlig procentuell förändring.	12	Tabell 21. Soliditet.	29
Tabell 12. Pensionskostnader och ansvarförbindelse.	12	Diagram 9. Likvida medel.	30
Tabell 13. Sammanställning över förändringar budget 2011 jämfört med budgetbeslut i LF juni 2010, Mkr.	16	Tabell 22. Likviditet ur ett riskperspektiv.	30
Tabell 14. Ekonomiska ramar, budget 2010.	17	Tabell 23. Pensionsåtagande.	31
Diagram 1. Investeringar i fastigheter.	21	Tabell 24. Känslighetsanalys.	31
Tabell 15. Fastighetsinvesteringar.	21	Tabell 25. Resultatbudget.	32
Figur 1. Modell för finansiell analys.	24	Tabell 26. Balansbudget.	33
Tabell 16. Finansiella mål.	25	Tabell 27. Finansieringsbudget.	34
Diagram 2. Skatte-, statsbidrags- och nettokostnadsutveckling.	25	Tabell 28. Driftbudget.	36
		Tabell 29. Investeringsbudget.	37

www.ltdalarna.se

Landstinget Dalarna, Vasagatan 27, Box 712, 791 29 Falun
Telefon 023-49 00 00 Fax 023-49 02 20
Epost: landstinget.dalarna@ltdalarna.se
www.ltdalarna.se

